

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор сільськогосподарських наук,
професор Оксана ТОНХА



_____ 2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації
доцента кафедри фінансів Національного університету біоресурсів
і природокористування України, кандидата економічних наук, доцента

ЛАБЕНКА Олександра Миколайовича на тему:

«Формування фінансової політики природокористування в Україні»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
з наукової спеціальності 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит»

Призначенні рішенням Вченої ради Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 8 від 28 лютого 2024 року) рецензенти, а саме: **ШВЕЦЬ Наталія Романівна**, в. о. завідувача кафедри фінансів, доктор економічних наук, професор; **НЕГОДА Юлія Володимирівна**, професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, професор; **МЕДИНСЬКА Наталія Василівна**, в. о. завідувача кафедри земельного кадастру, доктор економічних наук, доцент, розглянувши докторську дисертацію **ЛАБЕНКА Олександра Миколайовича** на тему: **«Формування фінансової політики природокористування в Україні»** (тему дисертації затверджено (протокол № 8 від 28 лютого 2024 року) рішенням Вченої ради Національного університету біоресурсів і природокористування України), наукові публікації, в яких висвітлено основні наукові результати, а також за результатами фахового семінару наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від 22 березня 2024 року (протокол № 10), ухвалили:

1. Актуальність теми дослідження. Україна, як і багато інших країн, стикається з різноманітними екологічними проблемами, такими як забруднення повітря і води, вирубка лісів, знищення біорізноманіття та зміна клімату. Ефективна фінансова політика природокористування може сприяти збалансованому використанню природних ресурсів, забезпеченню їх відновлення та зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище.

Розроблення та реалізація фінансової політики природокористування є критично важливим для забезпечення сталого економічного розвитку. Це включає в себе не тільки ефективне управління природними ресурсами, але й створення сприятливих умов для інвестицій в «зелені» технології та проекти, які можуть сприяти економічному зростанню при одночасному зниженні навантаження на довкілля.

Розроблення та впровадження фінансової політики природокористування також має велике соціальне значення. Вона спрямована на забезпечення справедливого розподілу прибутків від використання природних ресурсів, захист прав місцевих громад та покращення умов життя населення.

Україна, як учасник міжнародних угод та конвенцій з питань охорони навколишнього середовища, зобов'язана розвивати та впроваджувати політику, спрямовану на зменшення негативного впливу на довкілля. Формування фінансової політики природокористування є важливим кроком на шляху до виконання цих зобов'язань.

Фінансування проектів, спрямованих на адаптацію до зміни клімату та мінімізацію її наслідків, є ще одним важливим аспектом формування фінансової політики природокористування. Це включає в себе інвестування в збільшення енергоефективності, розвиток

відновлюваних джерел енергії та покращення стійкості інфраструктури та екосистем до кліматичних змін.

Отже, дослідження та розроблення політики в цій сфері є критично важливим для майбутнього України, її економіки, екології та соціальної стабільності.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до базових положень, висновків та рекомендацій, пов'язаних з реалізацією проекту Плану відновлення України, розроблених Національною радою з відновлення України від наслідків війни відповідно до Указу Президента від 21 квітня 2022 року № 266/2022 в рамках робочої групи «Функціонування фінансової системи, її реформування та розвитку». Також, основою дослідження стала політика Зеленого курсу ЄС (Green Deal).

Наукові результати, теоретичні положення та висновки дисертації безпосередньо пов'язані з тематикою науково-дослідних робіт Національного університету біоресурсів і природокористування України, зокрема темою «Ключові напрямки аграрного та сільськогосподарського розвитку через розвиток співпраці: допоміжне дослідження стратегії співробітництва в галузі розвитку сільського господарства України», у межах якої автором проаналізовано екологічні наслідки ведення сільськогосподарського бізнесу та розроблено рекомендації щодо мінімізації шкідливого впливу на навколишнє природне середовище через активізацію механізму екологічного оподаткування та платежів за природні ресурси.

3. Особистий внесок здобувача в одержанні наукових результатів полягає в розробленні системного підходу до визначення фінансової політики в контексті природокористування. Дослідження включають аналіз різних трактувань фінансової політики з боку науковців, а також вивчення інтеграції екологічних та економічних цілей у фінансових інструментах і механізмах. Здійснено критичний огляд різних визначень фінансової політики, визначивши основні функції та стратегії, які вона повинна включати для ефективного природокористування.

На мікрорівні проаналізовано вплив фінансової політики на поведінку окремих підприємств та домогосподарств, та їх значення для природокористування. Внесок полягав у розробленні пропозицій щодо державної регулятивної політики та монетарних заходів, які можуть стимулювати сталий розвиток і водночас забезпечувати економічну, соціальну та екологічну стабільність. Особлива увага була приділена визначенню мети фінансової політики природокористування, оскільки її відсутність може призвести до неефективного використання ресурсів і втрати можливостей для розвитку.

Виявлено, що суб'єктне спрямування фінансової політики має значний вплив на її формування та виконання на різних рівнях – від місцевих до глобальних, і це визначає розподіл ресурсів і пріоритетів у природокористуванні.

Таким чином, дослідження сприяє розвитку наукового розуміння впливу фінансової політики на природокористування і пропонує практичні рекомендації для її вдосконалення.

Автором особисто було розкрито ключові особливості предмета та об'єкта дослідження, проведено аналіз головних напрямів у сфері фінансової політики та фінансово-інвестиційної підтримки використання природних ресурсів та захисту навколишнього середовища. Були розроблені інноваційні методологічні підходи для структурування фінансового механізму використання природних ресурсів. У дисертації представлено науково-теоретичні постулати, практичні рекомендації, висновки та пропозиції, які є особистим науковим внеском автора в теорію та методологію фінансів природокористування. Необхідно відзначити, що деякі з результатів були досягнуті спільно з іншими дослідниками, що підтверджено співавторством у наукових публікаціях та цитуваннями в тексті дисертації.

4. Ступінь використання у дисертації матеріалів і висновків кандидатської дисертації здобувача. У докторській дисертації кандидата економічних наук, доцента О. М. Лабенка відсутні матеріали його кандидатської дисертації.

5. Ступінь достовірності результатів проведених досліджень, висновків та рекомендацій, що викладені у дисертації. Науково-теоретичні положення і практичні рекомендації та висновки дисертації є аналітично та науково обґрунтованими, достовірними, аргументованими та статистично обробленими з використанням програм Microsoft Excel.

6. Наукова новизна одержаних результатів дослідження. Визначено категорію «фінансова політика природокористування», яка розглядається як сукупність комплексу заходів спрямованих на регулювання фінансового сектору, принципів та функцій формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів на міжнародному, національному та місцевому рівнях, з урахуванням специфічних (притаманних процесу природокористування підходів) задля досягнення стійкості, екологічної стабільності, соціальної справедливості та адаптації до екологічних та природних викликів.

На основі емпіричного аналізу сформульовано і теоретично обґрунтовано методичні рекомендації щодо впровадження принципів фінансової політики в систему природокористування, що враховують специфіку національної економіки і екологічного законодавства, що дозволяє забезпечити інноваційний підхід до управління природними ресурсами, який враховує наступні елементи: специфіку національної економіки; екологічне законодавство; стійкість і адаптивність; практичну інтеграцію; міжсекторальний підхід.

Розроблено механізм прогнозування впливу інвестицій в процеси природокористування та доведено ефективність саме здійснення інвестицій в природокористування, що сприятиме зменшенню екстерналій за результатами такого процесу.

Удосконалено наукові підходи до визначення фінансових пріоритетів парадигми сталого розвитку, які, на відміну від нині відомих, розглядаються як науково-теоретичний базис формування та реалізації фінансової політики природокористування.

Обґрунтування теоретичних засад та інституційних передумов еволюції фінансової політики природокористування шляхом систематизації подій, що стали ключовими викликами для людства в частині природокористування, що є передумовою вдосконалення її методологічного і методичного інструментарію.

Уточнено поняття та виокремлено види фінансового потенціалу держави, що, на відміну від існуючих, дозволяє трактувати його як комплексну категорію, що відображає наявні та можливі до мобілізації фінансові ресурси, і включає в себе формування, розподіл, перерозподіл, використання, накопичення та збільшення фінансових активів держави в контексті забезпечення сталого природокористування, з метою забезпечення екологічної стійкості та благополуччя суспільства.

Класифікація фінансових інструментів регулювання природокористування шляхом формування матриці фінансових інструментів з прийняттям до уваги національного законодавства та специфіки економіки та екологічних пріоритетів країни, що обумовить їх цільове спрямування в реалізації стратегії сталого природокористування.

Сформульовано концептуальні засади парадигми фінансової політики природокористування, які розкриваються через сукупність заходів, що дозволяють сформулювати підґрунтя пріоритетних напрямів її реалізації а саме: система оподаткування, система фінансування, участь громадськості, стимулювання інновацій та регулювання ринку.

Систематизація факторів сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню сталого природокористування шляхом виокремлення сутнісно-типологічних груп, що дозволить реалізувати цілісний механізм фінансової політики на засадах сталого природокористування.

Обґрунтування і структуризація особливостей природокористування на національному і місцевому рівнях, які мають вплив на побудову і реалізацію фінансової політики природокористування, що сприятиме оптимальному використанню фінансових інструментів для регулювання природокористування.

Науково-теоретичне обґрунтування пріоритетів розвитку інвестиційного забезпечення сталого природокористування у розрізі ефективної системи оподаткування, механізмів фінансування, стандартів і нормативів, інновацій та прозорості, що сприятиме формуванню практичних засад післявоєнної відбудови.

Формалізація обґрунтування інвестиційної стратегії держави в частині фінансування витрат на охорону навколишнього природного середовища з використанням економіко-математичного моделювання залежності викидів забруднюючих речовин від обсягу витрат на охорону навколишнього природного середовища, інвестицій за даним напрямом, та надходжень від екологічного податку, що сприятиме удосконаленню методичного інструментарію механізму інвестиційного забезпечення.

Розроблено методичну інфраструктуру проведення експерименту застосування механізму платежів за екосистемні послуги (схематично) на території типового старостату (села), що дасть змогу масштабувати даний платіж для збалансування потреб громади та бізнесу за критерієм самоорганізації.

Систематизація інституційної структури природоохоронної інфраструктури у ЄС, США та Україні в частині використання ними фінансових інструментів сприятиме адаптації найкращих практик розвинених країн в управлінні фінансовою політикою природо-користування за ознаками відповідальності та використання фінансового механізму.

7. Практичне значення одержаних результатів дослідження. Одержані результати досліджень мають теоретичне і практичне значення для фінансів природокористування, зокрема у контексті оновлення фінансових механізмів природокористування. Запропоновано модель визначення факторів впливу на стан забруднення навколишнього природного середовища та здійснено прогнозування залежності викидів забруднюючих речовин від обсягу витрат на охорону навколишнього природного середовища. Рекомендовано методичну інфраструктуру проведення експерименту застосування механізму платежів за екосистемні послуги на території типового старостату, що дасть змогу масштабувати даний платіж для збалансування потреб громади та бізнесу.

8. Обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених за обраною тематикою. Автором у процесі написання дисертації опрацьовано 350 джерел літератури (у тому числі 121 джерело латиницею) інших вчених, таких як І. Соловій, Ю. Марчук, Ю. Дзядичевич, Ш. Ібатуллин, О. Сакаль, Р. Білоскурський, О. Кириленко, М. Хвесик, О. Веклич, В. Боронос, S. Khan, Jing Zhang, C. Haldenwang, W. Zhang, H. Dagmara та ін. За обраною тематикою О. М. Лабенко має достатню обізнаність з результатами наукових досліджень українських та іноземних вчених.

9. Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях. Основні положення дисертації здобувача опубліковано у 30 наукових працях, з яких 20 статей у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 6 статей у періодичних наукових виданнях, включених до категорії «А» Переліку наукових фахових видань України та/або у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, 4 тези наукових доповідей.

**Статті у наукових виданнях,
включених до Переліку наукових фахових видань України**

1. Лабенко О. М. Ефективність податкової системи України в контексті екологічного оподаткування. Біоресурси і природокористування. 2012. Т. 4. № 1–2. С. 144–148.

2. **Лабенко О. М.,** Мамчур Р. М. Необхідність планування і прогнозування податкових надходжень від сільськогосподарських товаровиробників. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Ґжицького. Серія «Економічні науки». 2012. Т. 14. № 4 (54). С. 286–292. *(Здобувачем здійснено концептуальне обґрунтування необхідності податкового планування, проаналізовано статистичні дані та сформульовано рекомендації щодо податкового планування підприємством).*

3. Лабенко О. М. Фінансування проектів по відтворенню лісу. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». 2013. Вип. 181 (5). С. 137–144.

4. Лабенко О. М. Фінансування програм з охорони навколишнього природного середовища в Україні. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит». 2013. № 1. С. 29–32.
5. Лабенко О. М. Оцінка механізму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2013. № 2 (6). С. 245–252.
6. Лабенко О. М. Важелі фінансового механізму у сфері природокористування. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». 2014. Вип. 200 (3). С. 200–205.
7. **Лабенко О. М.**, Золотар Ю. В. Агростраховання як фінансовий інструмент управління ризиками в сільськогосподарському виробництві. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». 2015. Вип. 222. С. 246–254. *(Здобувачем здійснено концептуальне обґрунтування ризиків у сільськогосподарському виробництві, ідентифіковано причини низького рівня добровільного агростраховання).*
8. Лабенко О. М. Оцінка інвестиційної діяльності задля збереження навколишнього природного середовища в Україні. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». 2016. Вип. 247. С. 189–195.
9. Лабенко О. М. Стимулювання сталого водокористування через обов'язкові платежі за екосистемні послуги. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». 2018. Вип. 284. С. 189–203.
10. Klyumenko M., **Labenko O.** Socio-economic consequences and problem of labor taxation. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». 2018. Вип. 284. С. 248–258. *(Здобувачем здійснено обґрунтування впливу оподаткування праці на соціально економічний стан населення країни, надано рекомендації щодо зміни оподаткування праці в контексті з ресурсним оподаткуванням).*
11. Лабенко О. М. Бюджетно-податковий механізм регулювання природокористування. Світ фінансів. 2023. № 4 (77). С. 41–51.
12. Лабенко О. М. Проблеми раціонального природокористування в Україні. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки». 2023. № 4. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/4/8812>.
13. Лабенко О. М. Фінансовий фактор у проблемі збереження навколишнього природного середовища. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023. Т. 8. № 2. С. 96–101.
14. Лабенко О. М. Фінансове забезпечення сталого розвитку суспільства. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2023. Вип. 1 (63). С. 88–97.
15. Лабенко О. М. Аналіз фінансових методів регулювання природокористування в контексті гармонізації українських та європейських фінансових інструментів. Економіка, управління та адміністрування. 2023. № 3 (105). С. 166–170.
16. Лабенко О. М. Особливості фінансового механізму природокористування. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023. Т. 3. № 35. С. 95–101.
17. Лабенко О. М. Принципи та основні інструменти фінансової політики природокористування. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2023. № 2 (34). С. 227–235.
18. **Лабенко О. М.**, Клименко М. В. Теоретико-методичні підходи до оцінки інвестицій в охорону навколишнього природного середовища. Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». 2023. № 4. С. 236–243. *(Здобувачем обґрунтовано методичні підходи до ефективності оцінки інвестицій в частині інвестицій в технології охорони навколишнього природного середовища).*
19. **Лабенко О. М.**, Сафоник О. В. Аналіз державної підтримки природоохоронних заходів: проблеми фінансування бюджетних програм. Modeling the development of the

economic systems. 2023. № 4. С. 107–114. *(Здобувачем здійснено аналіз джерел літератури, виокремлено особливості природоохоронних заходів в Україні та сформульовано висновки).*

20. Лабенко О. М. Концептуальні підходи політики і механізмів природо-користування. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2023. Вип. 2 (62). С. 123–128.

**Статті у періодичних наукових виданнях,
включених до категорії «А» Переліку наукових фахових видань України
та/або у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних
Web of Science Core Collection та/або Scopus**

21. **Labenko O.**, Sobchenko T., Hutsol T., Cupiał M., Mudryk K., Kocira A., Pavlenko-Didur K., Klymenko O., Neuberger P. Project Environment and Outlook within the Scope of Technologically Integrated European Green Deal in EU and Ukraine. Sustainability. 2022. No. 14. 14:8759. URL: <https://doi.org/10.3390/su14148759>. *(Здобувачем виокремлено концепцію технологій у реалізації політики Green Deal та сформульовано методологію дослідження).*

22. Kostornoi S., Yatsukh O., Tsap V., Demchenko I., Zakharova N., Klymenko M., **Labenko O.**, Baranovska V., Daniel Z., Tomaszewska-Górecka W. Tax Burden of Agricultural Enterprises in Ukraine. Agricultural Engineering. 2021. Vol. 25. No. 1. P. 157–169. *(Здобувачем виокремлено особливості формування спеціального режиму оподаткування сільськогосподарської діяльності в Україні та сформовано висновки).*

23. Kovalenko N., Hutsol T., **Labenko O.**, Glowacki S., Sorokin D. Ecological and economical substantiation of production of hydrogen. Environment, Technology, Resources. 2021. Vol. 1. P. 127–131. *(Здобувачем виокремлено особливості податкового регулювання енергоощадних виробництв).*

24. Kovalenko V., Kovalenko N., **Labenko O.**, Faichuk O., Faichuk O. Bioenergy sustainable development: Achieving the balance between social and economic aspects. E3S Web of Conferences. 2020. Vol. 154. No. 07008. URL: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202015407008> *(Здобувачем виокремлено економічні аспекти які формуються під впливом політики сталого розвитку).*

25. Kuzmenko S., Perederiy N., **Labenko O.** Market trends of oilseeds production in Ukraine. International Scientific Days 2016. The Agri-Food Value Chain: Challenges for Natural Resources Management and Society. 2016. URL: <http://dx.doi.org/10.15414/isd2016.s1.04> *(Здобувачем виокремлено особливості та екологічні аспекти, що сприяли розвитку ринку олійних культур в Україні).*

26. Labenko O. Mitigation a harmful effects of livestock on the environment in Ukraine. Economics of Agriculture. 2014. No. 1 (61). P. 139–148.

Тези наукових доповідей

27. Лабенко О. М. Справедливість оподаткування в рамках реалізації еколого-трудової податкової реформи. Актуальні проблеми розвитку економіки в умовах глобалізації. Секція 4: Фінансово-кредитна система: проблеми та перспективи: Міжнародна науково-практична конференція, м. Чортків, 26–27 квітня 2012 року: тези доповіді. Чортків, 2012. С. 453–455.

28. Лабенко О. М. Регулювання впливу агровиробництва на екосистему за допомогою платежів за екосистемні послуги. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення аграрного сектору: вітчизняний та зарубіжний досвід: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 13–14 вересня 2018 року: тези доповіді. Київ, 2018. С. 76–77.

29. Лабенко О. М. Кліматична нейтральність ЄС через податкові ініціативи та декарбонізацію сільського господарства. Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: Міжнародна науково-практична конференція, секція 1: Біоекономіка і соціальні виклики у формуванні продовольчої безпеки та якості життя, м. Київ, 25 травня 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 181–183.

30. **Лабенко О. М.**, Мельник Т. І. Європейська система торгівлі викидами: перспективи та можливості для України. Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток:

порядок денний для України: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 15 грудня 2023 року: тези доповіді. Львів-Торунь, 2023. С. 155–158. *(Здобувачем здійснено сутнісну характеристику економічного механізму торгівлі лімітами на шкідливі викиди та сформульовано висновки).*

10. Впровадження наукових досліджень у практику. Результати дисертації здобувача впроваджено у діяльність Старостату села Гопчиця Вінницької області (акт про впровадження/використання результатів дисертаційного дослідження від 05.02.2024 р.).

Результати дослідження знайшли своє відображення при виконанні науково-дослідної роботи «Ключові напрямки розвитку сільського господарства та сільських територій через співробітництво в цілях розвитку: допоміжне дослідження стратегії співробітництва в галузі розвитку сільського господарства України (акт про впровадження/використання результатів дисертаційного дослідження від 01.02.2024 р.).

Результати досліджень використовуються в навчальному процесі під час викладання дисципліни «Фінанси природокористування» студентам ОС «Магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 10.08.2023 р.).

Дослідження, в частині визначення факторів впливу на обсяги викидів шкідливих речовин в атмосферу та моделювання видатків бюджету на цілі, що сприятимуть зменшенню забруднення впроваджено в практику діяльності Департаментом видатків виробничої сфери Міністерства фінансів України (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 02.02.2024 р.)

11. Апробація результатів дослідження. Основні наукові положення та результати дисертації апробовано на: Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку фінансового забезпечення агропродовольчого виробництва в Україні» (м. Київ, 2014 р.); Міжнародній конференції «Економічні та правові механізми підтримки та захисту сімейних фермерських господарств у Польщі та інших країнах Європейського Союзу» (м. Варшава, Польща, 2014 р.); Міжнародній конференції «Сучасна сільська та аграрна економіка. Конференція пам'яті Владислава Грабського» (м. Варшава, Польща, 2014 р.); Міжнародних наукових днях 2016 «Агропродовольчий ланцюг створення вартості: виклики для управління природними ресурсами та суспільства» (м. Нітра, Словачька Республіка, 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Аграрна політика України в умовах глобальних продовольчих та фінансово-економічних викликів» (м. Київ, 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи фінансового забезпечення аграрного сектору: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Київ, 2018 р.); VI Міжнародній науковій конференції «Відновлювані джерела енергії – техніка, технологія, інновації» (м. Криниця, Польща, 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу» (м. Київ, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: порядок денний для України» (м. Київ, 2023 р.).

12. Характеристика здобувача, його шлях у науці, ступінь наукової зрілості. Проведені дослідження й опубліковані наукові праці характеризують О. М. Лабенка як кваліфікованого фахівця і цілеспрямованого та наполегливого дослідника. Здобувач володіє методами та прийомами методології наукових досліджень з фінансової політики природокористування, має наукові знання, усесторонню ерудицію. Йому притаманне логічно-абстрактне мислення, вміння логічно визначати завдання та пропонувати нестандартні шляхи їх вирішення, виділяти головні та другорядні аспекти.

Лабенко О. М. є сформованим, кваліфікованим науковцем з глибоким теоретичним та практичним рівнем підготовки, високою ерудицією, що дозволяє віднести його до числа фахівців з наукової спеціальності 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит».

Висновок

Враховуючи актуальність теми дослідження, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів для фінансової політики природокористування та охорони навколишнього природного середовища, впровадження їх у господарську та управлінську практику, достатню повноту викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях, відповідність роботи нормативним вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, рекомендувати дисертацію ЛАБЕНКА Олександра Миколайовича на тему: «Формування фінансової політики природокористування в Україні» до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук з наукової спеціальності 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит».

Рецензенти:

**В. о. завідувача кафедри фінансів
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, професор**

Наталія ШВЕЦЬ

**Професор кафедри фінансів
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, професор**

Юлія НЕГОДА

**В. о. завідувача кафедри земельного кадастру
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, доцент**

Наталія МЕДИНСЬКА